

Odjeljenje za zdravstvo Brčko Distrikt BIH
KLINIČKI PUT ZA DIABETES MELLITUS TIP-2

Ime i prezime

JMBG

Adresa:

Telefon: E mail

SLUŽBA PORODIČNE MEDICINE TIM _____

Pol M Ž

Ovaj klinički put je namijenjen primjeni kod pacijenata sa diabetes mellitusom tip 2

Na koji način se koristi:

KP je **multidisciplinarni** plan njege, zasnovan na dokazima proisteklim iz istraživanja, koji inkorporira međunarodne i nacionalne kliničke vodiče za pacijente sa diabetes mellitusom tip 2

- Molimo da popunite mjesto previđeno za potpis na strani 1. ovog dokumenta. Time ćete omogućiti identificiranje osoba koje su koristile ovaj klinički put.
- Svaka stranica dokumentira aktivnosti ili zadatke koje treba provesti tokom liječenja, u cilju zbrinjavanja pacijenata sa diabetes mellitusom tip 2.
- Kada je aktivnost finalizirana, osoba koja je obavlja se mora potpisati (inicijali). Odgovornost za finaliziranje određenih aktivnosti može biti podijeljena između 2 ili više profesionalnih grupa; stoga aktivnost navedena u jednom odjeljku ne isključuje potpisivanje i neke druge discipline za istu aktivnost, ukoliko je to potrebno.
- Ukoliko je neophodno mijenjati način njege u bilo kojoj fazi kliničkog puta, te navedite na koji način se mijenja njega pacijenta; navedite objašnjenje za odstupanje; opišite aktivnosti koje ste preduzeli kao rezultat na suprotnoj strani, u "odjeljku za odstupanje" koji se nalazi na zadnjoj. Morate potpisati, datirati i evidentirati vrijeme za sva identificirana odstupanja.
- Klinički put bi trebalo koristiti kao vodič za osiguravanje pružanja adekvatne njege, od strane odgovarajuće osobe, u pravo vrijeme i na pravi način. Ne treba ga slijepo pratiti. Uvijek treba koristiti kliničku procjenu.
- Unesite podatke o bilo kakvoj dodatnoj njezi pruženoj pacijentu, koja nije već obuhvaćena kliničkim putem.
- Dokumentacija mora biti tačna i sveobuhvatna kako bi zadovoljila zakonske norme.
- Potrebno je popuniti sve odjeljke.
- KP treba pohraniti u karton pacijenta.
- Ukoliko imate bilo kakvih pitanja u vezi sa korištenjem kliničkog puta, stupite u kontakt sa svojim prvim pretpostavljenim.

Molimo da obavezno unesete ime i prezime, poziciju, uzorak potpisa, uključujući i inicijale, za buduće reference unutar kliničkog puta.

Ime i prezime (štampanim slovima)	Pozicija	Potpis	Inicijali	Telefon

	Urađeno		Vremenski okvir	Nalaz	Med. sestra /tehničar – potpis i datum
	Da	Ne			
Zakazivanje pacijenta/ pacijentice	☐	☐			
Evidencija ličnih podataka i sestrinska anamneza	☐	☐			
Određivanje BMI (na 6 mjeseci)	☐	☐			
Mjerenje obima struka	☐	☐			
Mjerenje GUK-a glukometrom (u skladu sa vodičem)	☐	☐			
Mjerenje pritiska (u skladu sa algoritmom)	☐	☐			
EKG snimanje (u skladu sa vodičem)	☐	☐			
Mjerenje ukupnog holesterola i triglicerida (u skladu sa vodičem)	☐	☐			
Nefarmakološki tretman: Savjet o promjeni stila života	☐	☐			
✓ Informisanje pacijenta o njegovoj bolesti	☐	☐			
✓ Edukacija o ishrani	☐	☐			
✓ Edukacija o fizičkoj aktivnosti	☐	☐			
✓ Edukacije pacijenta i porodice o samokontroli GUK –a (u skladu sa vodičem)	☐	☐			
✓ Konzumiranje alkoholnih pića	☐	☐		Količina	
✓ Pušač	☐	☐		od kada ? br. cigareta?	
Savjet o značaju redovnog uzimanja terapije	☐	☐			
Prijava oboljenja i evidencija registar	☐	☐	1x godišnje	Datum	
Odstupanje:	Razlozi odstupanja:				

	Urađeno		Nalaz	Ljekar - potpis i datum
	DA	NE		
Anamneza	☐	☐		
Klinički pregled	☐	☐		
Mjerenje KP	☐	☐		
Procjena KV rizika	<u>Visok</u>	<u>Nizak</u>		
Primjenjen algoritam u potpunosti	DA	NE	Ako NE- navesti razlog	
Savjet o promjeni stila života	☐	☐		
✓ Informisanje pacijenta o njegovoj bolesti	☐	☐		
✓ Edukacija o ishrani	☐	☐		
✓ Edukacija o fizičkoj aktivnosti	☐	☐		
✓ Edukacija o samokontroli GUK-a	☐	☐		
✓ Konzumiranje alkoholnih pića	☐	☐		
✓ Pušač	☐	☐		
✓ Savjet o značaju redovnog uzimanja terapije	☐	☐		
Prijava oboljenja i evidencija registar	☐	☐	Datum-	
Ordinirana terapija	Naziv lijeka i doza		Datum	
Oralni antidijetici	☐	☐		
Insulini	☐	☐		
ACE - inhibitori	☐	☐		
Ostali				

Laboratorijski testovi (u skladu sa vodičem)	Datum	Vrijednost	1x godišnje		
✓ SE					
✓ KKS					
✓ GUK					
✓ Ukupni holesterol, Trigliceridi					
✓ Kreatinin					
✓ HbA1C					
✓ CRP					
✓ Urin					
Drugi testovi (u skladu sa vodičem)	Datum	Opis			
✓ EKG					
✓ Fundus					
✓ EHO abdomena					
Dodatni laboratorijski testovi (u skladu sa vodičem)	Datum	Vrijednost			
✓ Fibrinogen					
✓ Elektroliti u serumu					
✓ LDL					
✓ HDL					
Dodatni drugi testovi (u skladu sa vodičem)	Datum	Opis			
✓ RTG pluća i srca					
✓ I drugi u dogovoru sa spec. internistom					

Ostali laboratorijski i drugi testovi - navesti (u skladu sa vodičem)	Datum	Opis	Prema indikacijama		
Specijalističke konsultacije	DA	NE	Datum		
✓ Internista	☐	☐	Min. 1x godišnje		
✓ Okulista	☐	☐			
✓ Internista endokrinolog	☐	☐			
✓ Internista kardiolog	☐	☐			
✓ Internista nefrolog	☐	☐			
✓ Vaskularni hirurg	☐	☐			
✓ Neurolog	☐	☐			
Upućen na hospitalizaciju	☐	☐	Prema indikacijama		
✓	☐	☐		Datum upućivanja	
✓	☐	☐		Datum upućivanja	
✓ Bolnička otpusnica	☐	☐			
Kućna posjeta	☐	☐	Prema indikacijama		
✓ Kućna posjeta ljekara	☐	☐			
✓ Kućna posjeta patronažne sestre	☐	☐			
Nalaz interniste (dijabetologa):	Komentar i preporuke:				

Odstupanja od kliničkog puta (navesti)	Datum	Razlozi za odstupanje i komentar	Potpis ljekara

KONTROLNI PREGLEDI

Pacijent se vraća u svoj tim porodične medicine uz telefonski kontakt sa specijalistom

Plan liječenja:		
Sljedeći kontrolni pregled zakazan - internista		Sljedeći kontrolni pregled zakazan - PM
<u>SAMOMJERENJE</u> DATUM I VRIJEDNOSTI	Krvni pritisak	
	GUK	

Inicijali ljekara

Potpis

Datum

Plan liječenja:		
Sljedeći kontrolni pregled zakazan - internista		Sljedeći kontrolni pregled zakazan - PM
<u>SAMOMJERENJE</u> DATUM I VRIJEDNOSTI	Krvni pritisak	
	GUK	

Inicijali ljekara

Potpis

Datum

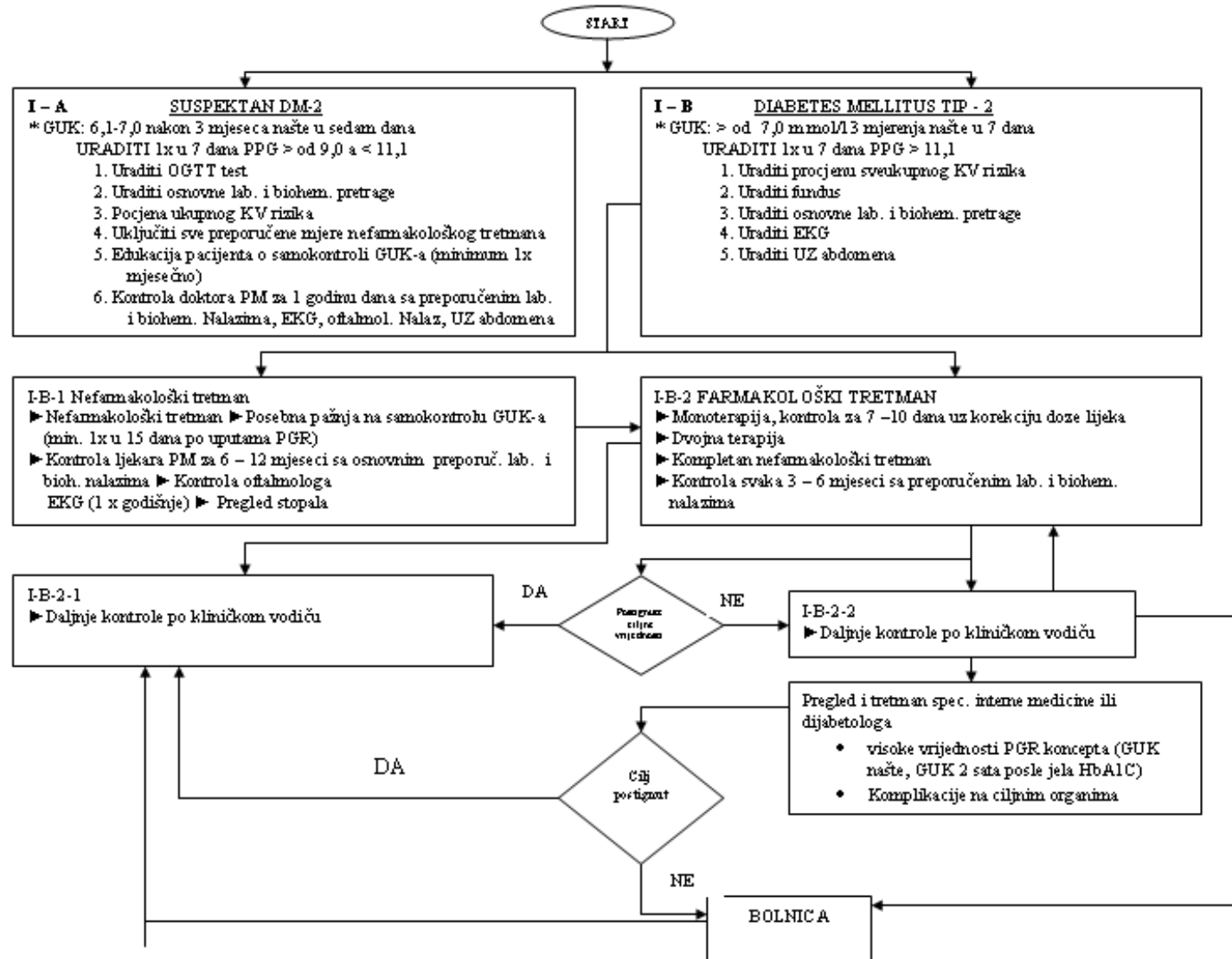
Plan liječenja:		
Sljedeći kontrolni pregled zakazan - internista		Sljedeći kontrolni pregled zakazan - PM
<u>SAMOMJERENJE</u> DATUM I VRIJEDNOSTI	Krvni pritisak	
	GUK	

Inicijali ljekara

Potpis

Datum

KLINIČKI PUT ZA DIJABETES MELLITUS TIP - 2

Uvod

Ovaj klinički put se bavi liječenjem i terapijom lica oboljelih od dijabetesa (povišenog nivoa šećera u krvi) u DZ Brčko. Formular koji imate u ruci je instrument za pacijente i zdravstvene profesionalce, a koji je namjenjen osobama koja pate od dijabetesa (šećerne bolesti), ali može biti od koristi i za njihove porodice i sve druge koje interesuje zdravstveno stanje takvih lica. Cijeli proces uvođenja kliničkih puteva se nalazi u pilot-fazi i svi komentari i savjeti su dobrodošli. Klinički put ima za cilj da Vam pomogne da bolje razumijete liječenje šećerne bolesti i funkciniranje zdravstvenog sistema. Ne sadrži detaljan opis stanja dijabetesa ili analiza ili terapija vezanih uz dato stanje. Takvi detalji su predmet diskusije sa nekim od članova tima koji je zadužen za liječenje, tj. Vašim ljekarom porodične medicine ili medicinskom sestrom.

Šećerna bolest (Dijabetes)

Dijabetes (šećerna bolest) je bolest kod koje je nivo glukoze u krvi viši od normalne. Osobe sa dijabetesom imaju problem sa pretvaranjem hrane u energiju. Poslije jela, hrana se pretvara u šećer zvani glukoza koji nošen krvlju dolazi do ćelija u tijelu. Ćelije koriste inzulin, hormon koji nastaje u gušterači, kako bi mogle pretvoriti glukozu iz krvi u energiju. Dijabetes nastaje zato što gušterača ne stvara dovoljno inzulina ili što ćelije ne koriste inzulin na pravi način. ili zbog oba razloga istovremeno. Godinama povišen nivo glukoze u krvi, što se naziva hiperglikemija, oštećuje nerve i krvne sudove, što može biti razlog za bolesti srca i moždani udar, bolesti bubrega, sljepila, problema sa nervima, infekcija i amputacije. Postoje tri tipa dijabetesa: tip I, tip II i dijabetes u trudnoći. Tip I se obično dijagnosticira kod djece i mlađih osoba. Tip II je najčešći oblik dijabetesa. Može se razviti u bilo kojoj starosnoj dobi. Dijabetes u trudnoći ili gestacijski dijabetes nastaje kod nekih žena u kasnom stadiju trudnoće. Obično ovaj oblik dijabetesa nestaje sa porodom, ali te žene imaju povećani rizik za dobijanje dijabetesa tip II.

Dijagnosticiranje dijabetesa

Kriteriji za dijagnosticiranje dijabetesa su: povećano izlučivanje mokraće (u količini većoj od 3 litra za 24 sata), pojačana žeđ (i unošenje većih količina vode), neobjašnjivo gubljenje težine, nivo glukoze u krvi natašte veći od 7 mmol/l ili nivo glukoze u bilo kojem slučajnom uzorku krvi veći od 11,1 mmol/l.

Tretman dijabetesa

Glavni način liječenja dijabetesa tip II je: **zdrava dijeta** (nizak nivo ugljenih hidrata i masti u ishrani, a visok nivo hrane koja sadrži vlakna – grahorice, žitarice, sjemenke), **vježbanje** – kako bi tjelesna težina i glukoza bili pod kontrolom, **lijekovi** – oni ne mogu zamijeniti zdravu ishranu, **inzulin** je ponekad neophodan kada tablete ne pomažu u održavanju potrebnog nivoa glukoze u krvi. Pušenje značajno povećava rizik od nastanka komplikacija šećerne bolesti. Dobro liječenje dijabetesa zahtijeva trajnu promjenu načina života. Dijabetes se ne može izliječiti, ali se može držati pod kontrolom pravilnom prehranom, redovnim vježbanjem, uzimanjem lijekova i čestim mjerenjem glukoze u krvi. Pravilna kontrola dijabetesa (šećerne bolesti) može omogućiti kvalitetan, zdrav i dug život.

*Molimo Vas da čuvate i rukujete ovim kliničkim putem na način koji Vam je sugerisao
Vaš tim porodične medicine.*

Ovaj projekat je trenutno u pilot-fazi, svi komentari su dobrodošli.

Ukoliko imate dodatnih pitanja ili nedoumica molimo Vas da kontaktirate
Vaš tim porodične medicine na tel. _____

CIDA/WHO project
Strengthening health systems in BiH with focus on
primary health care/model of family medicine